

ПЕКЕЛЬНА ПАРОДІЯ РОМАНУ ПАЛАНІКА «ПРОКЛЯТІ» У ПЕРЕКЛАДАХ

У статті пропонується класифікація багаторівневої пародії роману Ч.Паланіка «Прокляті» і розглядаються шляхи досягнення пародійного ефекту в першотворі. Досліджуються відповідні лексико-стилістичні засоби оригіналу, специфіка їхнього комунікативного впливу і перекладацькі прийоми, що застосовуються для адекватного відтворення комунікативного ефекту в перекладах роману українською і російською мовами.

Ключові слова: переклад, еквівалентність, перекладацькі трансформації, авторська інтенція, пародія, Паланік.

Найновіший роман американського письменника Чака Паланіка «Прокляті» вирізняється доволі неконвенційною фабулою. У її основі - роздуми мертвої тринадцятирічної дівчинки, до яких вона вдається у пеклі. Незважаючи на невеселий сюжет роману, стиль оповіді головної героїні Медісон Спенсер, а також фірмові «рефрени» Паланіка, що зустрічаються у тексті з певною регулярністю, часто викликають у читача посмішку. Своєю гумористичністю роман завдячує, насамперед, тонкому почуттю гумору, який відчувається в ідіолекті Медісон, а також самій побудові, тематиці та алюзивності роману, однією з головних рис якого є його пародійне підґрунтя, що його пояснює сам автор у численних інтерв'ю [1; 2; 3].

Як відмічає письменник, загальна побудова роману (і 2 частин його продовження) наслідує будову «Божественної комедії» Данте: «Прокляті» відповідає пеклу, наступна запланована частина – чистилищу, третя – раю [3]. Конструкція розділів на мікрорівні та тематика роману – пародійний переспів відомого роману для підлітків «Ти тут, Бог? Це я, Маргарет» (“Are you there God? It’s me, Margaret”) Джуді Блум, підбір інших героїв – друзів Медісон з пекла - нагадує групу стереотипних підлітків з культової молодіжної драми режисера Джона Г’юза «Клуб «Сніданок» (“The Breakfast Club”). За Паланіком, його рефрени цього разу практично дослівно взяті з Курта Воннегута, мінімалістичні, структуровані описи пекельних ландшафтів – алюзії на стислий стиль улюбленої письменниці Паланіка Емі Хемпель [1], епізод зустрічі героїв з монстром-велетнем перегукується з мандрями Гулівера у країні велетнів, а незвичний сюжет відсилає до роману «Милі Кості» (“The Lovely Bones”) Еліс Сіболд.

Особливий інтерес привертає до себе багаторівнева система пародії роману «Прокляті» та прийоми, що їх використовували український і російський перекладачі для відтворення пародійного звучання тексту. Цікавим видається дослідити, які з прийомів виявилися найвлучнішими з точки зору збереження комунікативного ефекту, на який розраховував автор.

У статті ми спиратимемось на класифікацію пародії, запропоновану голландською дослідницею перекладу Ліндою Брьодер, яка розрізняє пародію за такими ознаками:

1) **за об'єктом зображення** (жанр, певний автор або напрям, певний твір);

2) **за об'ємом пародії** у самому пародійному творі – від формальної пародії, коли увесь твір є пародією на інший, до пародійної алюзії, коли у тексті є декілька фраз або параграфів, які можна розцінити як пародію, натомість метою усього тексту загалом не є пародіювання іншого. Хоча, як підкреслює дослідниця, «чіткої грані між формальною пародією та пародійними алюзіями не існує; це просто дві крайності на шкалі з багатьма ступенями посередині» [4: 10];

3) **за ставленням автора** пародії до прототексту – від позитивного, коли пародія лише підкреслює гідні риси прототексту, через нейтральне, коли єдиним ефектом пародії є створення комізму, до негативного, коли автор кепкує з прототексту.

На нашу думку, більш правильним тлумаченням серединної фази цієї шкали було б не створення пародією комічного ефекту, а почуття іронії, запрошення читача замислитися над певними літературними канонами та штучністю дискурсу художньої літератури. Саме таку, іронічну постмодерну пародію можна вважати домінантою творчості Паланіка.

Беручи за основу класифікацію Брьодер, можна розподілити розгалужену систему пародії «Проклятих» за такими рівнями:

1) Об'єкт зображення:

- Жанр: Роман для підлітків, піджанр – фентезі.

- Автор: Данте, Джуді Блум, Емі Хемпель, Еліс Сіболд, Курт Воннегут, Елтон Джон.

- Твір: «Божественна комедія», «Ти тут Бог? Це я, Маргарет», «Милі кості», фільм «Клуб «Сніданок», пісня «Свіча на вітру» (“Candle in the Wind”).

2) Об'єм пародії:

- Формальна пародія: на твір Джуді Блум «Ти тут, Бог?...»

- Пародія на дискурс: телемаркетингу, шоу-бізнесу, економічний.

- Пародійна алюзія: на твори Курта Воннегута, Джуді Блум.

3) Ставлення автора: пародія Паланіка як представника постмодерну вирізняється іронічним ставленням, спрямованим передусім не на авторів і жанри, що пародіюються, а на безглуздість, шаблонність, цинізм сучасного суспільства. Жанри і твори створюють фрейм, який Паланік наповнює новим, контрастним, змістом. Саме це протиріччя між фреймом і наповненням створює пародійний ефект, який підкреслює у романі «Прокляті» лицемірство лозунгів політичної коректності, гламуризацію життя, заштампованість реклами і телемаркетингу, навіть неприродність дискурсу здорового життя і охорони середовища, а також ставлення до життя і смерті, сформоване у масовій свідомості ЗМІ, установками релігії та реклами.

З точки зору перекладу нас передусім цікавить пародійний ефект, що досягається за допомогою певних лексико-стилістичних засобів, адже на цих прикладах можна прослідкувати прийоми, що їх застосовували Антоніна Івахненко і Катерина Мартинкевич, авторки перекладів українською і російською мовою.

Найочевиднішою **пародійною алюзією** роману є мало не дослівна цитата з одноіменного роману для підлітків «Ти тут, Бог? Це я, Маргарет», написаного американською письменницею Джуді Блум 1970 року. З перекладом впізнаваної пародійної алюзії у перекладачів не виникло труднощів, адже прийом **буквального перекладу** тут видається найбільш адекватним. Термін «буквальний переклад» тлумачиться перекладознавцями по-різному. У нашій статті ми спиратимемося на думку Пітера Ньюмарка, який твердить,

що буквальний переклад має бути найпершим вибором перекладача, якщо зберігає прагматичну і референційну еквівалентність оригіналу [5: 68]. У цьому випадку буквальний переклад може застосовуватися зі збереженням форми і змісту і на мікрорівні пародійних алюзій, коли референт пародії існує як у вихідній, так і у цільовій культурі. Коли йдеться про пародію на певний твір або автора, передумовою буквального перекладу є існування перекладів першотворів у цільовій культурі та ступінь обізнаності аудиторії. Тоді пародія перекладається, беручи до уваги такі переклади.

Прикметно, що у перекладі пародійної алюзії не завжди вдається досягти прагматичної еквівалентності саме через несиметричну обізнаність з джерелом пародії цільових аудиторій першо- і друготексту, тобто через різницю так званої «лінгвістичної компетенції» [6: 25], тому у нашому випадку важливим постає поняття «формальної еквівалентності». З-поміж багатьох класифікацій видів та рівнів еквівалентності, де формальна еквівалентність отримала різні визначення, ми користуємося дефініцією В.Коллера, за якою формальна еквівалентність орієнтована на передачу художньо-естетичних, каламбурних та інших формальних ознак, які індивідуалізують оригінал [7: 80]. Очевидно, що ступінь обізнаності американської аудиторії (у США роман Блум був включений журналом «Тайм» до списку ста кращих романів, написаних англійською) і української та російської не можна порівнювати. Переклад роману російською Тетяни Стамової був виданий лише 2004 року і мав назву «Ты здесь, Бог? Это я, Маргарет». Існування українського перекладу нам невідоме. Катерина Маргинкевич відтворює пародійну алюзію як «Ты там, Сатана? Это я, Мэдисон», чомусь змінивши «здесь» на «там». В українському варіанті цитата звучить «Ти тут, Сатано? Це я, Медисон» і завдяки своїй легковпізнаваній конструкції, звичайно, викличе в обізнаного читача асоціації з романом Блум.

Цікаво, що зауваження А.Д.Швейцера стосовно домінування комунікативно-прагматичної еквівалентності (яка «за усіх умов залишається найголовнішою» і «передбачає визначення того аспекту або компоненту (вихідного тексту), що виступає ведучим в умовах цього комунікативного акту» [7: 81]) не підтверджується перекладацькою практикою саме під час перекладу інтертекстуальних посилань. Звичайно, у багатьох випадках домінування комунікативно-прагматичної еквівалентності можливе і тут, наприклад, шляхом заміни невідомої для цільової аудиторії цитати на таку, що більш відповідає задуму автора за комунікативним ефектом. Проте, для цього твору така заміна є цілком неможливою, адже вона деформувала б до неупізнаваності увесь текст роману.

Поряд із пародійною алюзією, роман «Прокляті» читається також як **фонова пародія** на досить наївну оповідь Маргарет, яка – у порівнянні з Медісон - переймалася не надто складними переживаннями дівчини-підлітка. Подібно до будь-якої 13-річної дівчини Маргарет турбують відносини з хлопцями, зміни власного тіла, проблеми з одягом і питання релігійної приналежності, натомість Медісон непокоїть ставлення людей до життя і смерті, неправомірний ажіотаж навкруги охорони навколишнього середовища, лицемірство представників шоу-бізнесу і «гламуризація» суспільства. Цікавим аспектом роману Паланіка є те, що автор незрідка сам вказує на авторів і твори, які слугували джерелом пародійності його тексту (Джуді Блум [8: 107, 152, 236], Данте [8: 8, 208], «Клуб «Сніданок» [8: 7, 9, 14, 16, 236]).

Іншою провідною рисою пародійності є пародія на **дискурс телемаркетингу**, яка проходить наскрізно через увесь роман. Паланік тонко підмічає лексико-стилістичні осо-

бливості дискурсу (клішованість, повтори формулювань, ненатуральність у спілкуванні тощо).

1) I just ask if you have a few seconds to take part in a market research study *identifying consumer trends* in chewing gum [8: 105] – стандартний початок фрази-прохання підтримується канцеляризмом *to identify consumer trends*, при чому з обтяженням завдяки дісприкметнику, нехарактерному для розмовного мовлення.

Чи не знайдеться у вас кілька секунд на те, щоб узяти участь у дослідженні ринку, яке має визначити смаки покупців у жувальній гумці [9: 123] – перекладачка вдало відтворює неповороткість англійської фрази через застосування кількох підрядних речень, втім буквальний переклад останньої частини речення звучить не дуже природно, на нашу думку, варто було б конкретизувати її, додавши, наприклад, *вподобання покупців щодо смаків жувальної гумки*.

Не знайдеться ли у вас пара секунд для участія в маркетинговому дослідженні по виявленню потребителських предпочтений жевательной резинки [10: 45] – російська перекладачка також вдало відтворює канцелярський стиль через словосполучення «виявлення потребителських предпочтений», хоча словосполучення «предпочтений жевательной резинки» можна було б доповнити на кшталт «*при покупке жевательной резинки*», щоб надати йому більш природного звучання. Іншим варіантом міг би стати «*в области жевательной резинки*» для підкреслення канцелярської стилістики, адже подібні комбінації несумісних словосполучень часто можна почути по телефону від спеціалістів з телемаркетингу або ж на вулиці від представників «сільового маркетингу».

2) Hello, sir, may I have a few minutes of your time for an *important consumer study* concerning *buying habits in relation to several competing brands of adhesive tape...*? [8: 221] -

Вітаю, сер, чи можете ви *проділити мені кілька хвилин свого часу*, щоб відповісти на декілька запитань *дуже важливого дослідження думки споживачів щодо* їхніх звичок **по відношенню до** кількох конкуруючих брендів скотчу [9: 256] – вдало відтворено незграбний стиль опитувальника за допомогою клішованих словосполучень і двох прийменників. Мабуть, «виробник» краще сполучається зі «скотчем», аніж «бренд»; російська перекладачка використала влучний відповідник «марка клейкої ленть»: Здравствуйте, сэр, не уделите ли мне пару минут для важного исследования потребителських привычек касательно нескольких конкурирующих марок клейкой ленты [10: 92].

Ще однією рисою, що додає комізму не зовсім комічній ситуації є спосіб устрою «пеклодіяльності». Пекло постає місцем з дуже схожою на земну економікою, платіжними засобами (якими виступають солодощі), недофінансуванням технічних активів, що потребують модернізації, та розгалуженою бюрократичною системою. Сатана не забуває позначати свої витвори стандартним “*Authored by and Copyright Belonging to Satan*” [8: 232] – «Автор і власник копірайту Сатана» [9: 269] – «Авторство и копирайт – Сатана» [10: 97] (іншим варіантом міг би бути загальноновживаний юридичний зворот «всі права застережено» - «все права сохранены»), всі перебуваючі у пеклі мають особові справи, заведені за певною формою, демони працюють клерками і не гребають хабарами, а якщо доводиться звернутися до демона з певним запитом, то необхідно заповнювати форму з відповідним кодом. Існує навіть тест на спасіння, за допомогою якого можна довести, що твоя душа була засуджена до пекла випадково і заслуговує на переведення до кращого притулку. У наступному прикладі комічна інтонація досягається шляхом поєднан-

ня лексико-стилістичних засобів, характерних для економічного дискурсу, з маркерами, притаманними неформальному, розмовному шару лексики і навіть такому соціолекту, як сленг:

Are you there, Satan? It's me, Madison. Don't take the following as a scolding. *Please regard what I'm about to say as strictly constructive feedback. On the plus side, you've been running one of the largest, most successful enterprises in the history of... well, history. You've managed to grow your market share despite overwhelming competition from a direct, omnipotent competitor.* <...> Nevertheless, if I may be bluntly honest, your level of customer service skills **really sucks** [8: 79].

Ти тут, Сатано? Це я, Медісон. Не сприймай те, що я скажу нижче, як лайку. Будь ласка, зрозумій те, що я збираюсь сказати, як **дуже конструктивний зворотний зв'язок**. **Позитив** полягає у тому, що ти керуєш одним з найбільших, найбільш успішних підприємств у історії... ну, просто в історії. Ти спромігся досягти питомої ваги свого товару на ринку, незважаючи на непереборну конкуренцію з боку прямого, всемогутнього конкурента. Тим не менше, коли мені буде дозволено висловлюватися відверто, твій рівень навичок обслуговування клієнтів **просто жахливий** [9: 92].

Ты там, Сатана? Это я, Мэдисон. Ты **не подумай, что я к тебе придираюсь**. *Сочти мои следующие слова строго конструктивной критикой. Сначала о хорошем: ты управляешь одним из самых крупных и успешных предприятий в истории... короче, всей истории. Твоя доля рынка растет, невзирая на усилия всемогущего конкурента. Тем не менее, прости меня за прямоту*, качество обслуживания клиентов у тебя **ниже плинтуса** [10: 33].

Обидві перекладачки вдало комбінують несумісні стилі у своїх перекладах, хоча не завжди певний стиль оригіналу відтворено відповідним стилем у друготворі. Наприклад, вислів *If I may be bluntly honest* звучить досить офіційно через вживання дієслова *may*, відтак російський варіант «прости мене за прямоту» видається не достатньо стилістично адекватним. Можна було б запропонувати «Если позволишь быть предельно откровенной». Знайдено вдалі ситуативні відповідники («конструктивний зворотний зв'язок», «конструктивная критика», «доля рынка»). Водночас, трансформації додавання в українському варіанті, наприклад, «питомої ваги свого товару на ринку» або ж «рівень навичок обслуговування» не додає точності перекладу. У другому випадку додавання обтяжує фразу, а у першому – виникає питання, про який товар йдеться. Хоча цей варіант можна розцінювати як економічний термін на позначення будь-якого створеного об'єкту (товар, послуга, інформація тощо), що може вважатися товаром. Натомість російська перекладачка вдалася до трансформації вилучення, з якоїсь причини не називаючи конкурента «прямим», а лише «всемогутнім».

Дієслово *suck* має виразне негативне забарвлення, означає бути «неприємним, відразним, неадекватним» [11] і належить до молодіжного жаргону. У залежності від прагматики ситуації воно може набувати додаткових конотацій, сприйматися як брутальне і образливе, тому виразно контрастує з економічним дискурсом. Відповідники, що їх бачимо у перекладах, – хоча і передають негативний сигніфікативний компонент – не відповідають оригіналові за усім конотаційним спектром і звучать доволі нейтрально (в українському тексті) або ж просто розмовно (у російському). Як більш адекватний відповідник можна було б запропонувати «повна фігня», «отстой» або «жесть».

В обох випадках пародіювання дискурсів у текстах ЦМ знов було застосовано буквальний переклад, але – на відміну від пародіювання жанру - у цьому випадку загалом було досягнуто т.з. «динамічну еквівалентність» у термінології Ю.Найди, або ж комунікативну еквівалентність, як її називає Г.Йегер, що існує тоді, коли обидва тексти збігаються за своєю комунікативною цінністю, або ж викликають однаковий комунікативний ефект [7: 79].

Оскільки Паланік без утоми кепкує зі звичок і персонажів, які належать до сфери шоу-бізнесу, то не випадково, що одним з об'єктів глузування став Елтон Джон з пісню *Candle in the Wind* («Свіча на вітру»), яку він спочатку присвятив Мерилін Монро, а після загибелі Принцеси Діани переписав слова, залишивши ту саму музику, і присвятив нову версію Діані. На похороні Медісон хтось знов переписав слова, і тепер пісня звучить як “Good-bye, Madison Spencer, though I never knew you at all...” [8: 166]. І в українському, і у російському тексті початкові слова було перекладено буквально: «Прощавай, Медісон Спенсер, хоча ми тебе й не знали...» [9: 194] – «Прощай, Мэдди Спенсер, хочь я тебя совсем не знал...» [10: 70]. Аби підказати неангломовному читачеві що за ситуацію мав на увазі автор, можна було б перефразувати слова пісні і додати натяк на Принцесу, наприклад, «Прощавай, Меді Спенсер, - цього разу не Діана Френсіс Спенсер...». Якщо ж обрати шлях прагматичної еквівалентності, можна було б залучити алюзію більш відому цільовій аудиторії, як-от: «Всього тринадцять лет Ты, Мэдисон, прожить успела, Свеча горела на столе, Свеча горела...».

Роман Чака Паланіка «Прокляті» вирізняється розгалуженою пародійністю, яка досягається комбінуванням жанрів, стилів, шарів лексики, і вимагає чутливого ставлення з боку перекладача. У прикладах було проілюстровано два типи пародії, що прослідковуються у романі: пародія на жанр/твір (роман для підлітків, популярну пісню) і на дискурс (телемаркетингу, економічний). Для відтворення пародійної тональності твору перекладачки вдавалися як до буквального перекладу (у термінології Ньюмарка, що ми її прийняли для цієї статті), так і до деяких перекладацьких трансформацій (додавання, вилучення) для досягнення формальної (у разі пародії на жанр) або ж комунікативно-прагматичної (у разі пародії на дискурс) еквівалентності. У пародії на жанр буквальний переклад не завжди є можливим, адже нерідко перекладачеві доводиться жертвувати семантичною і референційною еквівалентністю заради досягнення прагматичної еквівалентності. Втім, у романі «Прокляті», наскрізна пародійна алюзія має настільки характерну синтаксичну структуру, тісно пов'язану з референтом пародії, що буквальний переклад також став єдиною можливим варіантом. Той самий вид перекладу у більшості випадків виправданий і для відтворення пародії на дискурс, адже тут пародійність тексту досягається за допомогою лексико-стилістичних засобів, які мають прями відповідники у цільовій мові. Таким чином, можна вважати, що перекладачки спромоглися адекватно відтворити складну стилістику твору Паланіка і познайомити українських і російських читачів з найновішим романом провідного сучасного автора.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Palahniuk Chuck*. Chuck Palahniuk: “I wrote the book while my mother was dying of cancer” : [an interview with writer Chuck Palahniuk] [Електронний ресурс] / interview by Euan Ferguson // The Observer. – 2011. – 4 Sept. – Режим доступу до журн. : <http://www.guardian.co.uk/books/2011/sep/04/chuck-palahniuk-fight-club-interview>

2. *Palahniuk, Chuck*. Damned if you do : [an interview with writer Chuck Palahniuk] [Електронний ресурс] / interview by Royal Young // Interview Magazine. – Режим доступу до журн. : <http://www.interviewmagazine.com/culture/chuck-palahniuk-damned#page2>
3. *Palahniuk, Chuck*. Chuck Palahniuk finds hell in an author's suite : [an interview with writer Chuck Palahniuk] [Електронний ресурс] / interview by Kasey Carpenter // Litreactor. – 2011. – 18 Oct. – Режим доступу до журн. : <http://litreactor.com/interviews/chuck-palahniuk-finds-hell-in-an-authors-suite>
4. *Broeder, Linda*. Translating Humour: The Problems of Translating Terry Pratchett : Master Translation MA Thesis [Електронний ресурс] / Linda Broeder. – Utrecht University, 2007. – Режим доступу: http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2010-0325-200222/MA_thesis_Linda_Broeder_UU_2007.pdf
5. *Newmark, Peter*. A Textbook of Translation / Peter Newmark. – New Jersey : Prentice Hall International, 1988. – 292 p. – ISBN 0-13-912593-0.
6. *Кам'янець Анжела Богданівна*. Інтертекстуальна іронія і переклад / А. Б. Кам'янець, Т. С. Некряч. – К. : Видавешь Карпенко В.М., 2010. –176 с. – ISBN 966-1516-17-4.
7. *Швейцер Александр Давидович*. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – М. : Наука, 1988. – 215 с. – ISBN 5-02-010882-0.
8. *Palahniuk, Chuck*. Damned / Chuck Palahniuk. – 1st ed. – New York : Anchor Books, 2012. – 256 p. – ISBN 978-0-307-47653-1.
9. *Палагнюк Чак*. Прокляті / Чак Палагнюк ; пер. з англ. Антоніна Івахненко. – Харків : Фоліо, 2012. – 287 с. – ISBN 978-966-03-5746-4.
10. *Паланик Чак*. Проклятые [Электронный ресурс] / Чак Паланик ; пер. с англ. Екатерина Мартинкевич. – М. : АСТ, 2013. – 320 с. – Режим доступу: <http://www.altbook.ru/index.php/site/damned>
11. Merriam Webster Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словн.: <http://www.merriam-webster.com>

Стаття надійшла до редакції 25.07.13

Данилина С., асистент,
КНУ ім. Тараса Шевченка, Київ

АДСКАЯ ПАРОДИЯ РОМАНА ПАЛАНИКА «ПРОКЛЯТЫЕ» В ПЕРЕВОДЕ

В статье предлагается классификация многоуровневой пародии романа Ч.Паланика «Проклятые» и рассматриваются способы достижения пародийного эффекта в оригинале. Исследуются соответствующие лексико-стилистические средства романа, специфика их коммуникативного воздействия и переводческие приемы, применяемые для адекватной передачи коммуникативного эффекта в переводах романа на украинский и русский языки.

INFERNAL PARODY OF PALAHNIUK'S 'DAMNED' IN TRANSLATIONS

The article offers a classification of the multilayered parody in Chuck Palahniuk's novel 'Damned' and examines the components of its parodic nature. The lexico-stylistic resources, specifics of their communicative function and translation methods employed for their faithful rendering into the TL are dealt with in the article.

УДК 811.111'253:372.8

И. Роляк, к.ф.н., адъюнкт,

Университет Яна Кохановского, Кельце, Польша

К ВОПРОСУ ОБ ОБУЧЕНИИ ПЕРЕВОДУ ТЕКСТОВ ИЗ ОБЛАСТИ ДЕЛОВОГО ОБЩЕНИЯ С ПОЛЬСКОГО НА РУССКИЙ ЯЗЫК НА ПРОДВИНУТОМ УРОВНЕ ВЛАДЕНИЯ ЯЗЫКОМ

Объектом и предметом обучения переводу на продвинутом уровне владения русским языком делового общения является текст по специальности, однако, не только чисто экономического содержания, а включающий также ценную культурную информацию. Переводчик должен учесть все факторы, в том числе, культурологический, которые оказали влияние на создание текста и которые важны при переводе на польский или русский язык. В связи с этим в статье рассматриваются основные трудности перевода, которые связаны с лексико-стилистическими особенностями деловой речи и интерференцией.

Ключевые слова: обучение переводу, текст, перевод, деловое общение.

Развитие умений перевода текстов из области русского языка делового общения у иностранных учащихся на продвинутом уровне владения языком, где кроме письменного перевода иностранцы учатся также умению перевода устных текстов (имея перед собой переводимый текст, большой по объему и сложный по содержанию), является достаточно трудной задачей. Особую сложность представляет неподготовленный перевод, без помощи словаря. Кроме специальных терминов и понятий здесь появляется много разговорной лексики (при переводе, например, интервью, совещаний), а также фоновой информации. Объем переводимых текстов – более 400 слов. Перевод осуществляется в обе стороны, с преобладанием перевода на русский язык.

Необходимо отметить, что в на занятиях по РЯДО объектом и предметом обучения является текст по специальности, однако, не только чисто экономического содержания, а включающий также ценную культурную информацию, крылатые выражения, элементы

© *И. Роляк*, 2013